

Jaarstukken 2019

06-07-2020

Waar staan we op financieel gebied

De jaarrekening 2019 sluit af met een **positief saldo van € 734.000**. In de 4de kwartaalbrief 2019 werd een positief saldo van € 785.000 miljoen verwacht. Uiteindelijk is het saldo € 51.000 lager dan verwacht. Toch hebben zich nog enkele grote afwijkingen voorgedaan.

De meest opvallende afwijkingen zijn:

- een nadeel van bijna € 1,3 miljoen op het programma 'Sociaal domein' door vooral de hogere kosten voor jeugdzorg;
- een voordeel van € 0,5 miljoen bij het programma 'Inkomen en armoedebeleid' als gevolg van een hogere Rijksbijdrage en lagere kosten voor de bijstandsuitvoering;
- een nadeel van bijna € 0,6 miljoen op het programma 'Samen Besturen' door een extra dotatie aan de voorziening pensioenen;
- een voordeel van € 1,0 miljoen op het hoofdstuk 'Financiën' als gevolg van een hogere algemene uitkering en lagere rentekosten.

Verderop in deze paragraaf is een gedetailleerder overzicht opgenomen met de belangrijkste afwijkingen en de toelichting daarop.

De regelgeving schrijft voor dat het rekeningresultaat bestaat uit een resultaat voor verrekening met de reserves en een resultaat na verrekening met de reserves. Deze opbouw ziet er als volgt uit:

	Begroting 2019 primitief	Begroting 2019 na wijzigingen	Realisatie 2019
Totaal baten	80.732	88.614	84.997
Totaal lasten	-82.582	-89.171	-85.421
Saldo voor verrekening met reserves	-1.850	-557	-424
Onttrekkingen uit reserves	1.720	2.570	2.388
Dotaties aan reserves	-90	-1.228	-1.230
Mutaties reserves	1.630	1.342	1.158
Saldo van lasten	-220	785	734

Bestemming rekeningresultaat

Voorstel is het saldo van de jaarrekening te storten in de Algemene Reserve, zodat het weerstandsvermogen verder toeneemt.

Bestemmingsvoorstellen	734
Sociaal	
1. Gezond in de stad (GIDS) gelden	-70
Gebiedsontwikkeling	
2. Herziening erfpachtstelsel	-22
3. Opwaardering Bergwijkpark-Zuid	-30
Leefomgeving en klimaat	
4. Klimaat beleid openbare ruimte	-77
Samen besturen	
5. Participatie	-40
Financiën	
6. Transitievisie warmte	-202
7. Klimaatmiddelen wijkaanpak	-10
8. Energieloketten	-25
9. Deltaprogrammering Ruimtelijke adaptie	-71
Totaal bestemmingsvoorstellen	-547
Totaal toe te voegen aan de Algemene Reserve	187

Toelichting op bestemmingsvoorstellen.

1. Gezond in de stad (GIDS) gelden

De GIDS gelden zijn de afgelopen jaren 'gereserveerd' voor de realisatie van een buurtkamer. Ook in 2019 willen we de niet ingezette middelen reserveren (overhevelen) naar 2020. In mei 2020 is voorzien dat de buurtkamer wordt gerealiseerd. Per saldo gaat het om een bedrag van € 70.000.

2. Herziening erfpachtstelsel

In 2019 is de herziening van het Diemens erfpachtstelsel voorbereid. Een langer traject van inspraak heeft geleid tot het verschuiven van de besluitvormingstermijn naar 2020. In 2019 is € 205.000 budget aangevraagd in de 2^e kwartaalbrief 2019 voor herziening van dit erfpachtstelsel. Het onbenutte deel, € 22.000, wordt overgeheveld naar 2020.

3. Opwaardering Bergwijkpark-Zuid

In de begroting 2019 is incidenteel € 50.000 budget toegekend voor de opwaardering van Bergwijkpark-Zuid. De werkzaamheden aan de 'Opwaardering Bergwijkpark' hebben echter langer geduurd dan vooraf verwacht. In 2019 is € 20.000 ten laste van het budget geboekt. Het onbenutte deel van € 30.000 wordt overgeheveld naar 2020.

4. Klimaat beleid openbare ruimte

In 2019 is er voor klimaatbeleid openbare ruimte een budget opgenomen van € 100.000. Van dit budget is € 15.000 uitgegeven. Er zijn in de loop van 2019 een aantal projecten gestart om dit budget te gebruiken. Met het vrijkomen van het vergroeningsbudget is in het 3de kwartaal 2019 een nieuw plan gemaakt voor het vergroenen van straten en het meer aanplanten van bomen in de woonwijk De Sniep Zuid. De kosten hiervan zijn begroot op € 77.000. Wij stellen voor dit budget over te hevelen naar 2020.

5. Participatie

Voor de jaren 2018 en 2019 is jaarlijks € 50.000 budget beschikbaar gesteld voor het opstellen van participatiebeleid en de implementatie daarvan. In 2018 is voor het opstellen van het participatiebeleid extern ingehuurd. Vanaf 1 september 2019 is onze eigen participatieadviseur van start gegaan. De implementatie is eind 2019 gestart. Voorstel is € 40.000 over te hevelen naar 2020 voor de verdere implementatie van het participatiebeleid.

6. Transitievisie warmte

In het Klimaatakkoord van juni 2019 is afgesproken dat het Rijk € 150 miljoen ter beschikking stelt aan gemeenten voor de periode 2019 tot en met 2021. De nadruk bij deze middelen ligt op de ondersteuning van de decentrale overheden bij het realiseren van de Regionale Energie Strategieën (RES) en op de ondersteuning van gemeenten bij de Transitievisies Warmte. In de Decemercirculaire 2019 is duidelijk geworden dat alle gemeenten een bijdrage van € 202.101 ontvangen voor het opstellen van de Transitievisies Warmte. In 2019 is nog geen gelegenheid geweest deze middelen in te zetten. Voorstel is deze incidentele middelen toe te voegen aan de Reserve Duurzaamheid.

7. Klimaatmiddelen wijkaanpak

Voor de start van het opstellen van uitvoeringsplannen op wijkniveau wordt in de 'Decemercirculaire' € 10.000 beschikbaar gesteld. Deze middelen worden grotendeels toegekend aan de 27 proeftuinen aardgasvrije wijken. In 2019 zijn deze gelden nog niet ingezet.

8. Energieloketten

Om bewoners en particuliere gebouweigenaren de komende periode goed te informeren wordt € 25.000 beschikbaar gesteld voor energieloketten.

9. Deltaprogrammering Ruimtelijke adaptatie

In het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie zijn middelen gereserveerd voor uitvoeringspilots op het gebied van ruimtelijke adaptatie. Voor deze middelen is door Diemen een afzonderlijke aanvraag ingediend en toegekend. In de Decemercirculaire 2019 worden de middelen voor procesondersteuning aan gemeenten beschikbaar gesteld. Voor Diemen gaat het voor 2019 en 2020 respectievelijk over een bedrag van € 71.000 en € 80.000. Deze middelen zijn door de afdeling Ruimtelijk Beheer geclaimd in het kader van een gezamenlijke aanvraag met andere gemeenten. In 2019 zijn nog geen kosten gemaakt, voorstel is het budget over te hevelen naar 2020.

Het restant van het saldo, € 187.000, toevoegen aan de Algemene Reserve.

Beslispunten reservepositie

De jaarrekening bevat enkele beslispunten die geen invloed hebben op het rekeningsaldo maar alleen op de reservepositie. Het betreft de uitvoering van bestaande beleidsregels.

Duurzaamheidsbudget 2019

In het coalitieakkoord 'Duurzaam Samenleven' is budget vrijgemaakt voor duurzaamheid. Vervolgens is afgesproken dat de niet benutte middelen gestort zouden worden in de bestemmingsreserve Duurzaamheid. Per 1 januari 2019 bedroeg deze reserve € 520.000. In 2019 is € 80.000 aan onbenutte middelen toegevoegd. Daarmee komt de stand van de reserve per 31 december 2019 op € 600.000.

Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing

Voor de egalisatie van het tarief afvalstoffenheffing is een egalisatievoorziening in het leven geroepen. Per 1 januari 2019 bedroeg de stand van deze voorziening € 263.000. Per saldo is op de exploitatie van de afvalstoffenheffing een tekort ontstaan van € 377.000. Deels kon dit gedekt worden door inzet van het saldo van de egalisatievoorziening. Het restant, € 114.000 is ten laste van het rekeningsaldo gebracht. Verrekening van dit bedrag zal meegenomen worden bij de bepaling van het tarief afvalstoffenheffing in de begroting 2021. De tarieven 2020 zijn immers al vastgesteld.

Egalisatiereserve parkeren

Voor de egalisatie van het tarief parkeren is een egalisatiereserve gevormd. Met name omdat de afrekening van vergunningen tweejaarlijks plaatsvindt. De stand van de reserve bedraagt per 1 januari 2019 € 222.0000. Dit jaar was een onttrekking voorziening van € 140.000. Omdat de werkelijke parkeeropbrengsten fors hoger zijn heeft in 2019 geen onttrekking hoeven plaatsvinden maar heeft een dotatie van € 9.000 plaatsgevonden. Per 31 december 2019 bevat de reserve € 231.000. Uitgangspunt is dat de parkeerexploitatie kostendekkend is. Bij de actualisering van de Verordening Parkeren wordt deze 'meevaller' meegenomen bij de berekening van de tarieven.

Incidentele inhuur nieuwe projecten

In 2018 is er € 2,5 miljoen incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de inhuur van capaciteit en kennis voor nieuwe projecten. Het toegekende budget is verdeeld over drie jaar (in 2018 € 1.125.000, in 2019 € 820.000 en in 2020 € 575.000).

In 2018 is niet het gehele budget van € 1.125.000 ingezet. In 2019 is juist meer ingezet dan het budget van € 820.000. Werkelijk is er in 2019 voor € 919.000 ingehuurd. Hiervan is in de 3de kwartaalbrief 2019 melding gemaakt.

Over de jaren heen worden meer- en minderkosten verrekend met de Algemene reserve.

Verrekening reserve Grondzaken met Algemene reserve

Bij de besluitvorming van de jaarrekening 2018 heeft een extra dotatie van € 179.000 plaatsgevonden zodat de reserve niet negatief zou worden. In 2018 is de reserve Grondzaken dermate aangevuld dat de dotatie van vorig jaar vanuit de Algemene reserve weer teruggedraaid kan worden. Voorstel is € 179.000 vanuit de Reserve Grondzaken terug te storten naar de Algemene reserve.

Algemene reserve / weerstandsvermogen

Onderstaand de stand van de Algemene reserve na verrekening van het rekeningsaldo 2019.

Ontwikkeling Weerstandsvermogen	
Algemene reserve (inclusief risicoreserve)	
- stand per 1 januari 2019	17.696
- mutaties ²	680
Stand per 31 december 2019	18.376
Reserve grondzaken	
- stand per 1 januari 2019	299
- mutaties	-11
Stand per 31 december 2019	288
Saldo Jaarrekening 2019	734
Bestemmingsvoorstellen	-547
Stand inclusief besluiten Jaarrekening 2019	18.851

De ratio voor het incidentele weerstandsvermogen is 'uitstekend'.

De algemene reserve is ook in 2019 verder toegenomen waardoor de weerstandscapaciteit is vergroot. Grondexploitatie Plantage De Sniep loopt steeds meer naar het einde waardoor de risico's afnemen terwijl bij Holland Park juist kansen zijn benut door een gunstige aanbesteding. Grote projecten als de Oost-West as en de ondertunneling van het spoor leveren extra risico's op. Door interne beheersmaatregelen trachten we zo goed mogelijk de risico's te beperken en de kansen te benutten.

De ratio voor het structurele weerstandsvermogen is 'Uitstekend'.

De hoogte van structurele risico's is afgenomen. Enkele risico's zijn dermate klein geworden dat deze niet meer als risico worden gekenmerkt. De open-einde regelingen (bijstand en sociaal domein) vormen de grootste risico's. Dit jaar bleek in de bijstandsvoorziening juist een voordeel te ontstaan terwijl het risico op de kosten voor specialistische jeugdhulp zich wel heeft voorgedaan. Zowel lokaal als in regionaal verband worden maatregelen genomen om de kosten binnen jeugdzorg beter beheersbaar te maken. Omdat incidentele gevallen veel meerkosten met zich mee kunnen brengen blijft dit lastig.

In 2019 is de evaluatie (herijking) afgerond en is een nieuwe verdeelsleutel voor de Staf en Bedrijfsvoering van Duo+ vastgelegd. Hiermee is dit niet meer als risico opgenomen maar zijn de effecten direct in deze jaarrekening en toekomstige budgetten verwerkt.

Verklaring van het resultaat

Onderstaand een overzicht van de belangrijkste afwijkingen. Onder de tabel zijn de toelichtingen opgenomen. Verderop in de jaarrekening vindt u per programma een overzicht van afwijkingen met toelichting.

² Een toelichting op deze mutaties is terug te vinden bij de toelichting op de balans (zie pagina 213)

Verwachte saldo in 4de kwartaalbrief 2019		785
Sociaal		
Voordeel Wmo		344
Nadeel kosten specialistische jeugdzorg		-1.320
Inkomen en armoede		
Voordeel resultaat bijstandsuitkeringen (BUIG)		462
Leefomgeving en klimaat		
Negatieve exploitatie afvalstoffen		114
Samen besturen		
Hogere kosten pensioenen en wachtgelden		-550
Financiën		
Lagere rentekosten		630
Voordeel afrekening algemene uitkering		535
Lagere opbrengsten reclamezuilen		-140
Extra dotatie 'Voorziening dubieuze debiteuren'		-95
Overige verschillen		
Overige verschillen		-31
Rekeningsaldo 2019		734

Sociaal

Voordeel Wmo

Het voordeel bij de Wmo bestaat grofweg uit drie categorieën. Door een toename van het aantal ritten en een toename van het aantal pashouders zijn er meer inkomsten ontvangen voor het Wmo-vervoer (€ 57.000). Voor de begeleiding en dagbesteding van Wmo-cliënten is een onderuitputting te melden van € 162.000, een deel daar van dit voordeel heeft betrekking op de afrekening over 2018. Tenslotte zijn er nog andere voordelen onder de Wmo verantwoord zoals een voordeel op de transformatie en de GIDS-gelden. Voor deze laatste wordt een overheveling van budget voorgesteld.

Nadeel kosten specialistische jeugdzorg (inclusief speciaal onderwijs)

Mede als gevolg van de stijging in het aantal jeugdigen in de zorg en de complexe problematiek is een forse overschrijding van het beschikbare budget te constateren. De overschrijding van € 1.320.000 wordt veroorzaakt door:

- gecertificeerde instellingen € 240.000;
- specialistische hulp in het speciaal onderwijs € 300.000 en
- toename overige jeugdzorg ten gevolge van hogere zware complexe zorgkosten € 780.000. Circa € 330.000 van deze overschrijding heeft betrekking op verrekeningen uit voorgaande jaren (2016-2018) en is dus incidenteel. Dit deel was niet te voorzien omdat de aanbieders immers tot 5 jaar na afloop kunnen declareren.

Inkomen en armoedebeleid

Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG)

In de begroting zijn de bijstandslasten realistisch begroot op € 8.073.000. De werkelijke bijstandslasten bedragen € 7.546.000. Het aantal bijstandsgerechtigden is in 2019 met 12% afgenomen ten opzichte van 2018. Een belangrijke oorzaak is wederom de sterke economische groei in 2019 zoals door het Centraal Bureau voor de Statistiek was voorspeld. Als gevolg daarvan is ook in 2019 de werkgelegenheid toegenomen. Ook de intensieve begeleiding door re-integratiecoaches aan cliënten naar werk is zeer succesvol gebleken. Met nadruk blijven wij vermelden dat de BUIG een open-einde regeling is. Oftewel de gemeente moet volgens de bijstandswet zorgdragen voor bijstand aan rechthebbenden. Ook als de doelluitkering vanuit het Rijk te laag is.

Naast bovenstaand voordeel is er nog een nadeel op de uitvoering van plusminus € 65.000 op het armoedebeleid.

Leefomgeving en klimaat

Negatieve exploitatie afvalstoffen

Met name aan de kostenkant zijn overschrijdingen die ervoor zorgen dat er een negatief exploitatieresultaat is op de afvalstoffen (zelfs na verrekening met de egalisatievoorziening). Belangrijkste oorzaak van de meerkosten zijn het opruimen van zwerfafval, de hogere verwerkingskosten voor grof huishoudelijk afval (verbrandingsbelasting) en de extra kosten voor de huur van containers voor de vuilaanvoer vanuit Holland Park.

Samen besturen

Hogere kosten pensioenen en wachtgelden

Ieder jaar laten we door een extern bureau de hoogte van de voorziening pensioenen berekenen. Doordat de (reken)rente fors is verlaagd komt de nieuwe berekening op een hogere pensioenverplichting. Dit leidt in 2019 tot een extra dotatie aan de voorziening. Aan de hand van de actuele situatie wordt ook een berekening gemaakt voor de voorziening wachtgelden. Ook hier leidt dit tot een extra dotatie. Beide dotaties zijn ten laste van het rekening saldo gebracht.

Financiën

Lagere rentekosten

De financieringsbehoefte is fors lager dan verwacht. Grootste oorzaken hiervan zijn de temporisering van grote projecten en de ontvangsten van subsidies. Bij de berekening van de financieringsbehoefte wordt uitgegaan van het moment dat investeringsbudgetten beschikbaar worden gesteld. Uit de praktijk blijkt dat de kosten voor de realisatie vaak vertraging oplopen (oorzaak juridische procedures, invulling geven aan participatie en ingewikkelde inkoop-/aankoopprocedures).

In geval van subsidies is op enig moment de toezegging definitief echter het uitbetalingsritme niet. In sommige gevallen is dit afhankelijk van de voortgang van de realisatie (bijvoorbeeld bij VRA-subsidie bij de Oost West-as).

Daarbij kwam dat door de extreem lage rentestand in 2019 op enig moment negatieve rente werd gerekend over kortlopende geldleningen. Dit leidden tot rente-inkomsten in plaats van rentelasten. We hebben vrijvallende langlopende geldleningen in 2019 met kortlopende kasgeldleningen opgevangen.

Bovenstaande oorzaken hebben tot gevolg dat er in 2019 een flink voordeel is behaald op de rentelasten en inkomsten. Dit betreft een verschuivend voordeel, op termijn zal de financieringsbehoefte zich wel voordoen.

Voordeel afrekening algemene uitkering

Op basis van de laatste specificatie zijn de ontvangsten van de algemene uitkering 2019 opgeboekt. Dit leidt ten opzichte van de begroting tot een positief verschil van € 295.000. Daarnaast hebben we afrekeningen ontvangen over voorgaande jaren. Voor het jaar 2016 was een bedrag op de balans gereserveerd vanwege verschillen in de WOZ-waarden. Inmiddels zijn deze waarden definitief en kan het bedrag op de balans (€ 175.000). Totaal is een voordeel van € 240.000 op de afrekeningen van voorgaande jaren.

Lagere opbrengsten reclamezuilen

In 2019 zijn de inkomsten van reclamezuilen fors gedaald. Oorzaak is de afname van het aantal reclamezuilen en een nieuwe aanbesteding die leidt tot lagere opbrengsten.

Extra dotatie 'Voorziening dubieuze debiteuren'

Jaarlijks wordt aan de hand van de openstaande vorderingen bepaald hoe hoog de 'Voorziening dubieuze debiteuren' moet zijn. Het betreft hier vorderingen op het gebied van belastingen en overige publiek- en privaatrechtelijke vorderingen. Vorderingen op het gebied van sociale zaken hebben een eigen voorziening.

Structurele gevolgen

Onderstaande afwijkingen hebben een structureel gevolg en worden (en in sommige gevallen zijn ze al) meegenomen via kwartaalbrieven 2020 en de Kadernota 2021. Voor een toelichting verwijzen we u naar de 'Toelichtingen staat van baten en lasten per programma'.

Structurele gevolgen	
Sociaal domein	
Nadeel kosten specialistische jeugdzorg	
- gecertificeerde instellingen	-240
- specialistische hulp in het speciaal onderwijs	-300
- toename overige jeugdzorg ten gevolge van hogere zware complexe zorgkosten	-450
Totaal Sociaal domein	-990
Veilig	
Gemeentelijke processen crisisbeheersing	-50
Totaal Veilig	-50
Gebiedsontwikkeling	
Lagere opbrengsten reclamezuilen	-75
Totaal Gebiedsontwikkeling	-75
Financiën	
Lagere rentekosten	100
Voordeel afrekening algemene uitkering	450
Totaal Financiën	550
Totaal structurele gevolgen	-565